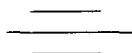

Szerencsére a tárgyi feltételek is jók. A vállalat beszerzi a megfelelő könyveket, hangkazettákat, újabban sokféle internetes anyag és szótár is rendelkezésünkre áll. Talán otthoni, önálló tanulásra alkalmas CD még kevés van. Ismereteim szerint dolgoznak a fordítóprogramokon is, amelyek nagyon megkönnyítik majd mind a tanárok, mind a hallgatók munkáját.

A fejlődés tehát óriási, és nem áll meg. A tanfolyamok azt bizonyítják, hogy felnőtt korban is lehet és kell is nyelveket tanulni, ez nemcsak az egyén, hanem a közös eredmények szempontjából is fontos. Az itt tapasztalt együttműködés meggyőzheti az esetleg még kételkedőket, hogy nálunk is megvalósítható a többnyelvű Európa, amely az Electroluxnál már létező valóság.

CSIDEI IMRÉNÉ
történelem szaktanár
Bercsényi Miklós Általános Iskola
Szombathely

Bercsényi Miklós és kora

– EGY JUBILEUMI VETÉLKEDŐ 2. FORDULÓJA –

1. feladat

Narrátor:

A rodostói házban már találkozhattatok az emigráció legmarkánsabb egyéniségeivel. Ismerkedjünk meg azokkal is, akik velük együtt meghatározó szerepet játszottak történelmünk alakulásában! Röviden bemutatkoznak nektek, ti pedig írjátok le azoknak a személyeknek a nevét, akikét a bemutatkozás során felismertétek.

1. Három hónapig hősiesen védtem a várat. A túlerővel boldogultam, de az árulókkal tehetetlen voltam. Ennek ellenére én lettem Európa legbátrabb asszonya.

2. Kalandos körülmények között segítettem a magyar főúri fogoly szökését a bécsújhelyi börtönből. Így rontottam el Lipót császár „vadászátát”. Meggyötört testem végső nyugalmat a kőszegi temetőben talált.

3. Sókereskedelemmel is foglalkoztam, majd küldöttséget vezettem idegen honba. Tiszántúlon, Felvidéken és Erdélyben harcoltam a szabadságért. Két összekülönbözött kuruc csapat békítése közben életemmel fizettem a viaskodásban.

4. Hannibál vagyok, de nem az Alpokon, hanem a Rába folyón keltem át csapataimmal.

5. Nyitra vármegyei katonaként csatlakoztam a kuruc harcosokhoz. Vitézségemmel, vakmerő portyázásaimmal gyorsan kiérdemeltem a „Rákóczi villáma” nevet. A trencsényi csata után megbottlottam, villámból egy-kettőre áruló lettem.

6. Kis testi hibával rendelkezem, a csatákban mindig élen jártam. Katonáim fizetéséről rendszeresen gondoskodtam, a portyázásokat megtiltottam. Ezért kaptam a „Jótevő János” nevet.

7. Habsburg megbízásból, békéltetési szándékkal kerültem a fejedelem udvarába. Hamarosan Rákóczi uram meggyőződéses híve lettem. Parancsmegszegés miatt árulás gyanújába, majd börtön-

be kerültem, ahonnan csak a végső összeomlás előtt szabadultam. Lengyel emigrációban hajtottam fejem örök nyugalomba.

8. Én voltam a magyar fejedelem bizalmasa hosszú éveken át. Szépen emelkedtem a katonai ranglétrán. Mégis én tettem le a fegyvert a fejedelem tudta és beleegyezése nélkül.

9. Kilencévesen lettem Magyarország királya. Rengeteget háborúztam, de sosem buktam el. Mai szölvé élve: tudtam kompromisszumokat kötni. Én vagyok talán az egyetlen az uralkodók között, aki a halála után is békét kötött.

10. A fűbe hasaltam, tenyeremet a szám elé tettem, és elkezdtem kakukkolni.

Megoldási idő: 3 perc

2. feladat

II. Rákóczi Ferenc:

Legjobb barátommal és harcostársammal egy vadászaton ismerkedtem meg. Kezdetben ő sem bízott bennem, mint a magyar főurak többsége. Idegenben nevelkedtem, német ruhában jártam. A sors azonban úgy döntött, hogy nekünk találkozni és barátkozni kellett. Egyre jobban megismertük egymást, s hamar kiderült, céljaink közösek: szabadság, függetlenség.

Ti mennyire ismeritek jóbarátomat? Az életével kapcsolatos totó megoldásával bizonyítsátok be, hogy nagyon jól! Megoldáskor mindig a helyes választ karikázzátok be!

Totó

1. Mikor született Bercsényi Miklós?

- 1. 1655
- 2. 1665
- X 1725

2. Hol született?

- 1. Temetvény
- 2. Temesvár
- X Munkács

3. Hányszor vett részt Buda ostromában?

- 1. Egyszer
- 2. Kétszer
- X Háromszor

4. Milyen rangot kapott Buda visszafoglalása után?

- 1. Főkapitány
- 2. Főispán
- X Ezredes

5. Milyen állat látható a Bercsényi család címerében?

- 1. Egyszarvú
- 2. Kétszarvú
- X Orrszarvú

6. Melyik Vas megyei helységben járt Bercsényi Miklós?

- 1. Vép
- 2. Szombathely
- X Győrvár

7. Mi volt a célja Vas megyei látogatásának?

- 1. Hadat vezetett
- 2. Diplomáciai küldöttséget vezetett
- X Leánykérés

8. Miért kellett Lengyelországba menekülnie 1701-ben?

- 1. Merényletet terveztek ellene
- 2. Összeesküvést terveztek ellene
- X Elfogatóparancsot adtak ki ellene

9. Kivel találkozott Lengyelország fővárosában?

- 1. Esze Tamás
- 2. Rákóczi Ferenc
- X Thököly Imre

10. Hol találta meg a kuruc küldöttség?

- 1. Varsó
- 2. Brezan
- X Kassa

11. Hol lépte át csapataival a magyar határt?	13. Mikor hunyta le a szemét örökre?
1. Zavadka	1. 1715
2. Szob	2. 1720
X Dunaszerdahely	X 1725
-
12. Hogyan alakult élete a szabadságharc bukása után?	14. Hol érte a halál?
1. Börtönbe került	1. Orsova
2. Emigrált	2. Konstantinápoly
X Hűségesküt tett	X Rodostó

Megoldási idő: 5 perc

3. feladat

II. Rákóczi Ferenc:

A nemzetközi helyzet is kedvezett a szabadság zászlóinak kibontásához, hisz a Habsburgok adózó küzdelmet vívtak Franciaországgal. Katonai erejük jelentős részét lekötötte a spanyol örökösödési háború. Úgy gondoltuk, hogy a franciákkal szövetségre még nagyobb lehet az esélyünk a győzelemre. Ezért táviratban értesítettem a francia uralkodót a harc megindulásáról. Táviratom azonban 10 tárgyi tévedést tartalmaz.

Aláhúzással jelöljétek a hibákat, s föléírással javítsátok ki!

*Bonaparte XVI. Lajos
Versailles
Franciaország*

A sárospataki várban Bottyán János felkért, hogy álljak az elkeseredett tiszaháti parasztság élére. A vezetést vállaltam. A követeknek átadtam a „Sum Deo pro Patria et Libertate” feliratú piros-fehér-zöld selyemzászlót.

A bujdosók kibontották a lobogókat, megkezdődött a polgárháború. Nagy Sándortól is segítséget kértem.

Brezán, 1701. május 15.

*I. Rákóczi Ferenc
magyar főúr
a szabadságharc vezetője*

Megoldási idő: 5 perc

4. feladat

A fejedelem krónikása:

Az Isten áldjon meg mindenkit! A nagy fejedelem és Bercsényi Uram krónikaírója vagyok. Megírtam a szabadságharc történetét, amit festők és rajzolók képekkel illusztráltak. Hogy művem hiteles és tökéletes legyen, a segítségeteket kérem. A képeket megadom, de a képek alatti magyarázó szöveget nektek kell megszerkeszteni. (Segítség: Mit látsz? Mit ábrázol?)

Képrejtvény

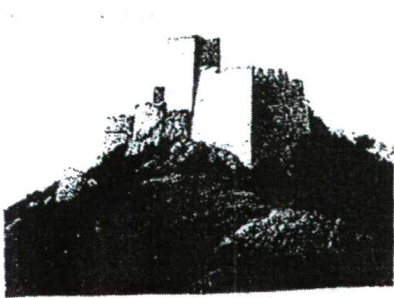
1. _____

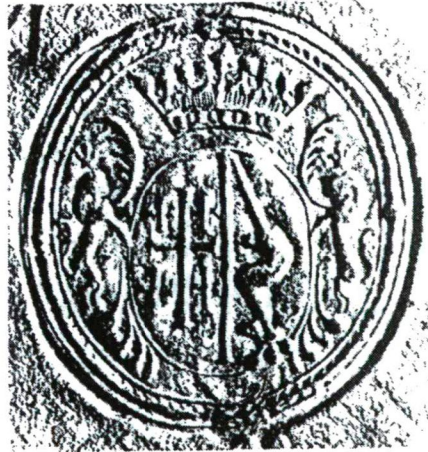
2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

7.

6.

[illegible][illegible]

8.

9.

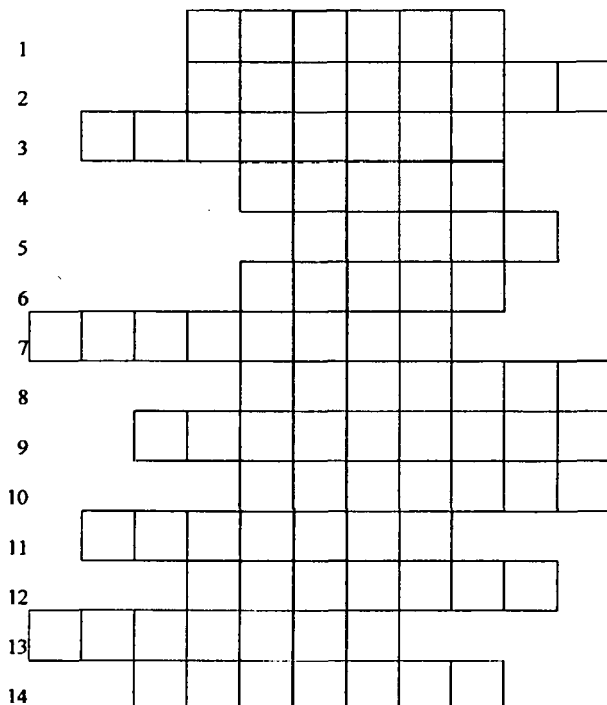

10.

5. feladat

Krónikás:

A tiszaháti felkelők szervezetlen, vezér nélküli serege 1703 nyarán még vereséget szenvedett a németekből és magyar nemesekből álló hadaktól. Miután június közepén II. Rákóczi Ferenc is hazaérkezett, megfordult a hadiszerencse. A felkelők győzelmet győzelemre halmoztak. Ha megfejtitek a keresztrejtvényt, a függőleges sorban a szabadságharc egyik jeles hadvezérének nevét kapjátok.

1. Német katona
2. Ezen az országgyűlésen választották vezérlo fejedelemmé II. Rákóczi Ferencet
3. A szabadságharc rézpénze
4. Leveleit képzeletbeli nagynénjének írta
5. Itt született II. Rákóczi Ferenc
6. Ebből a helységből származott Esze Tamás
7. Itt tört ki a felkelés a szabadságharc előzményeként
8. A szabadságharc utolsó csatájának helyszíne
9. Önkéntes száműzetés
10. II. Rákóczi Ferenc mostohaapjának családi neve
11. Ezt a várat védte Zrínyi Ilona
12. Ebben a városban halt meg Bercsényi Miklós
13. A dunántúli hadak vezetője
14. Ő szöktette meg II. Rákóczi Ferencet a bécsújhelyi börtönből

Ki a hadvezér? Mikor győzött? Hol volt az ütközet?

Megoldási idő: 10 perc

6. feladat

Bercsényi Miklós:

Minden csapatból kérek egy önként jelentkező, bátor versenyzőt! A feladata az lesz, hogy húz egy borítékot, amelyben egy tárgy vagy fogalom neve olvasható. Ezt a tárgyat vagy fogalmat úgy kell beszélni nélkül, jelekkel, jelzésekkel, mozgással bemutatni, eljátszani, hogy a csapat 2 tagja 1 perc után meg tudja mondani a tárgy vagy fogalom nevét.

A borítékban olvasható szavak:

1. kuruc talpas	5. fegyverletétel
2. trónfosztás	6. egyszarvú
3. libertás (rézpénz)	7. bujdosik (száműzetésbe vonul)
4. sarkantyú	8. kakukk

7. feladat

Krónikás:

Harcunk sikerei és kudarcai, majd a vereséget követő évtizedek keservei a költészetben és a zenében is hangot kaptak. Minden csapatnak egy kérdésre kell válaszolnia úgy, hogy 1–9-ig mond egy számot, s a megnevezett szám alatti kérdésre kell felelni!

1. Mondjatok 3 a 17. században Magyarországon kedvelt és használt hangszert!
2. A harcok közben táncdalok születtek a katonák körében. Nevezetek meg legalább egyet!
3. Melyik építészeti stílus bontakozott ki hazánkban a 17. század elején?
4. Ki mondta? „Felszakadtak a híres magyar nemzet sebei.”
5. Egy híres Rákóczi kori műből idézek. Mi a címe? „Nincs becsületi a katonának, mint volt régentén a kurucoknak.”
6. Ki volt a hangszeres zene első jelentős képviselője hazánkban?
7. Ki volt az az egyházi méltóság (püspök), aki hangszeres csoport működését tette lehetővé?
8. Milyen mondák őrzik Bercsényi Miklós emlékét? Nevezetek meg legalább hármat!
9. A szabadságharc vezetői közül kiknek az emléktábláját láthatod Szombathelyen? Legalább hármat mondjatok!

8. feladat

Bercsényi Miklós:

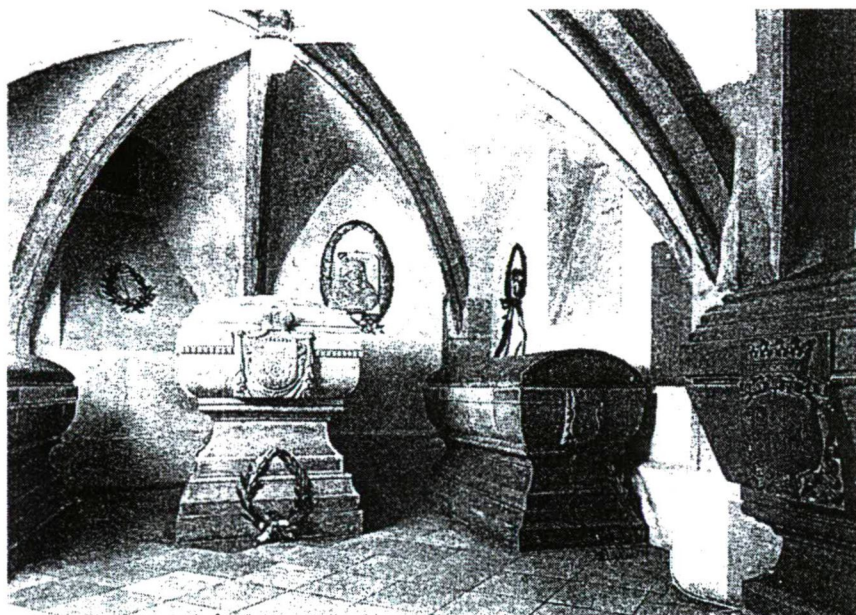
„Búval vagyok bővelkedő,
Sok nyomorúság szenvedő.
Elhagylak én, áldott haza,
Nem láthatlak soha-soha!”

(Magyar népdal: *Megjártam a hadak útját*)

A szeretett magyar földtől távol, idegenben ért a halál. Már lelkem megnyugodott, mert szülőföldem szép határát megláthattam nagy sokára. Ha a borítékban levő mozaikképet összerakjátok, megtudhatjátok, hogy a hazáért élt hű kebel, földjét termékenyítve, hol hamvadt el. Szelleme itthon maradt, s tettekre inti az utódokat.

Mit látsz?
 Hol található?
 Stflusa?
 Mikortól látható?

Megoldási útmutató

1. feladat

1. Zrínyi Ilona	6. Bottyán János (Vak Bottyán)
2. Gottfried Lehmann (Lehmann kapitány)	7. Forgách Simon
3. Esze Tamás	8. Károlyi Sándor
4. Hannibal Heister	9. I. József
5. Ocskay László	10. Mikes Kelemen

Minden helyes válasz: 1 pont

Összesen: 10 pont

2. feladat

Megoldás: 2, 1, 2, X, 1, 1, X, X, 2, 2, 1, 2, X, X

Minden helyes válasz: 1 pont

Összesen: 14 pont

3. feladat

Hiba: Jó megoldás:

1. Bonaparte	1. Bourbon
2. XVI.	2. XIV.

3. sárospataki	3. Brezán
4. Bottyán János	4. Esze Tamás
5. Sum	5. Cum
6. piros-fehér-zöld	6. piros
7. polgárháború	7. szabadságharc
8. Nagy Sándor	8. Nagy Péter (I. Péter)
9. 1701.	9. 1703.
10. I. Rákóczi Ferenc	10. II. Rákóczi Ferenc

A hiba aláhúzása: 1 pont
 A hiba javítása: 1 pont
 Összesen: 20 pont

4. feladat

Képek alatti magyarázó szöveg:

1. Bercsényi Miklós	6. II. Rákóczi Ferenc nagy pecsétnyomója
2. Mátyóki Ádám	7. Libertás. A szabadságharc rézpénze
3. Bercsényi Miklós aláírása	8. A Brezáni Kiáltvány első sorai
4. Temetvény. Bercsényi Miklós születési helye	9. A (nagy)majtényi fegyverletétel
5. Bercsényi Miklós pecsétnyomója	10. Mikes Kelemen

Minden pontos megfogalmazás: 2 pont
 Pontatlanság, hiányosság esetén: 1 pont
 Összesen: 20 pont

5. feladat

Keresztrejtvény:

1. labanc	8. Romhány
2. Szécsény	9. emigráció
3. libertás	10. Thököly
4. Mikes	11. Munkács
5. Borsi	12. Rodostó
6. Tarpa	13. Bottyán
7. Hegyalja	14. Lehmann

Válaszok: Béri Balogh Ádám   vagy   1708. szeptember 2.
 1706. november 6-7.   Kölesd
 Győrvár

A keresztrejtvény helyes válaszaiért: 1 pont
 A kérdések helyes válaszaiért: 2 pont
 Összesen: 20 pont

6. feladat

1. kuruc talpas	5. fegyverletétel
2. trónfosztás	6. egyszarvú
3. libertás (rézpénz)	7. bujdosik (száműzetésbe vonul)
4. sarkantyú	8. kakukk

Helyes megfejtés esetén: 5 pont

7. feladat

1. lant, trombita, dob, orgona	8. Rákóczi és Bercsényi
2. Csinyó Palkó, Erdélyi hajdútánc	Bercsényi Miklós rézágyúja
3. barokk	Bercsényi bujdosása
4. II. Rákóczi Ferenc	Az ónodi véres nap
5. Szegénylegények éneke	9. II. Rákóczi Ferenc
6. Bakfark Bálint	Béri Balogh Ádám
7. Szily János	Bercsényi Miklós

Minden helyes válasz: 3 pont

Hiányos válasz esetén a pont arányosan csökken.

8. feladat

1. Bercsényi Miklós és II. Rákóczi Ferenc koporsója
2. Kassa (Szent Erzsébet Székesegyház)
3. Gótikus
4. 1906. október 30.

A kép összerakásáért: 3 pont

Minden helyes válasz: 3 pont

Összesen: 15 pont

Az 1. forduló pontszámai a versenybe beleszámítanak. A csapatok a százalékos teljesítményük tized részével kezdik meg a vetélkedőt. (A matematika szabályai szerint kerekítünk.)

SZERZŐINK, MUNKATÁRSAINK FIGYELMÉBE!

Tisztelettel kérjük szerzőinket, hogy kéziratukat a szerkesztőség címére küldjék: 6725 Szeged, Hattyas sor 10. A borítékra feltétlenül írják rá, hogy *kézirat*. Csak „gévelt”, 8–10 lapnál nem nagyobb terjedelmű kéziratokat fogadunk el. A kéziratot jól áttekinthető kettes sortávolsággal, normál géppapíron, a „gépelési hibák” gondos javításával, a felhasznált szakirodalom pontos feltüntetésével (szerző, cím, hely, kiadó, lapszám) kérjük. A közérthetőség megkívánja azt is, hogy az elkerülhetetlen idegen szakkifejezések magyar megfelelőeséről, értelmezéséről se feledkezzünk meg. Kérésünk az is, hogy a szövegbe iktatott rajzos, ábrás, illusztrációs megoldásoktól lehetőleg tekintsünk el.

Nagyon fontos, hogy külön lapra írják föl *beosztásukat, munkahelyük, iskolájuk pontos nevét, helyét, valamint irányítószámot* lakcímközpontjukat.

Felhívjuk továbbá szerzőink figyelmét, hogy másodközlésre nem vállalkozunk, Szerkesztőségünkönél is érvényes az az általános gyakorlat, hogy kéziratot nem őrzünk meg és nem is küldünk vissza.

A SZERKESZTŐSÉG